

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: michal.veselsky@soc.cas.cz

Postoj veřejnosti ke konzumaci vybraných návykových látek

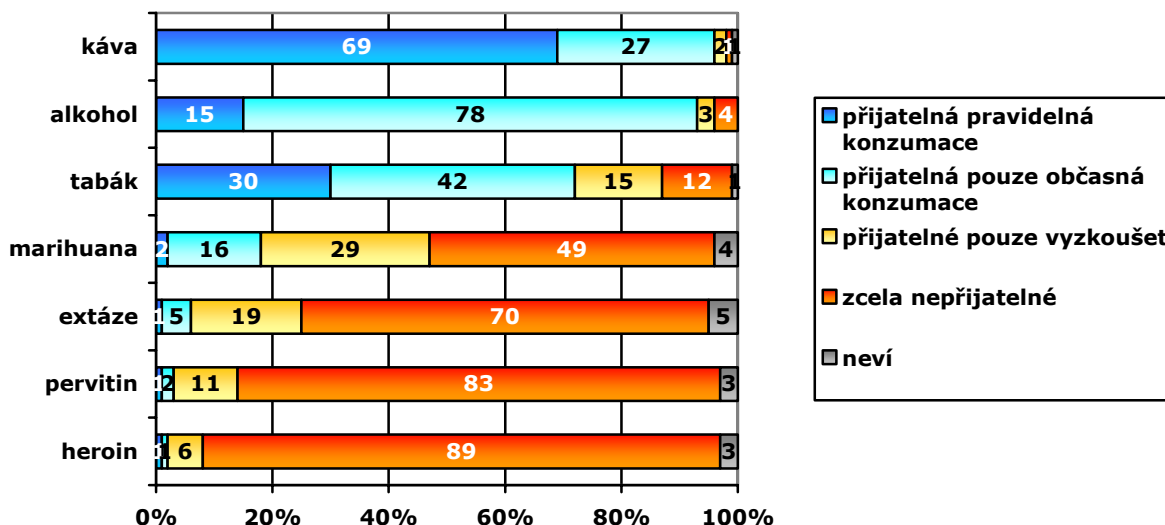
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>4. 5. – 11. 5. 2009</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1038</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OB.41, OB.42, OB.43</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>8. června 2009</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Michal Veselský</i>

Součástí květnového šetření Centra pro výzkum veřejného mínění byly otázky zaměřené na návykové látky. Respondentům byla dána k posouzení přijatelnost konzumace vybraných látek a jejich zdravotní rizikovost. Drtivá většina dotázaných považuje za morálně přijatelnou občasnou konzumaci kávy a alkoholu. Proti občasnému užívání tabákových výrobků pak nic nenamítají více než dvě třetiny dotázaných, zatímco v případě marihuany je většina lidí proti.

První otázka zjišťovala morální přijatelnost konzumace vybraných látek¹:

Graf 1: Morální přijatelnost konzumace vybraných látek

Dotázaní nemají prakticky žádné výhrady vůči kávě. Její užívání je přijatelné pro 96 % lidí („přijatelná pravidelná + občasná konzumace“) a shovívavě je pohlíženo i na alkohol (93 %). V případě tabákových výrobků zastává shodný názor již pouze 72 % respondentů. Zajímavé je tak srovnání postoje k alkoholu a tabáku. Byť je občasná spotřeba alkoholických nápojů tolerována více než konzumace tabáku, po započítání pouze těch respondentů, kteří považují za přijatelnou pravidelnou spotřebu se situace obrací. Tabák má ve srovnání s alkoholem jak více skalních zastánců, tak více odpůrců. Do rozložení odpovědí se může promítat fakt, že na veřejnosti představují kuřáci zátěž pro své okolí prakticky vždy bez ohledu na množství denně vykouřených cigaret, na druhou stranu těžký alkoholik znamená pro své okolí bezpochyby větší problém než silný kuřák.

Ostatní látky jsou již tolerovány o poznání méně, čímž se potvrzuje jejich postavení ve veřejném diskurzu, v němž jsou na rozdíl od výše jmenovaných látek prakticky bez výjimky označovány jako „drogy“. Relativně nejlépe je v této skupině hodnocena marihuana (18 % „přijatelná pravidelná + občasná konzumace“), u které by navíc pouhé vyzkoušení tolerovalo dalších 29 %. Následují extáze (6 %), pervitin (3 %) a heroin (2 %).

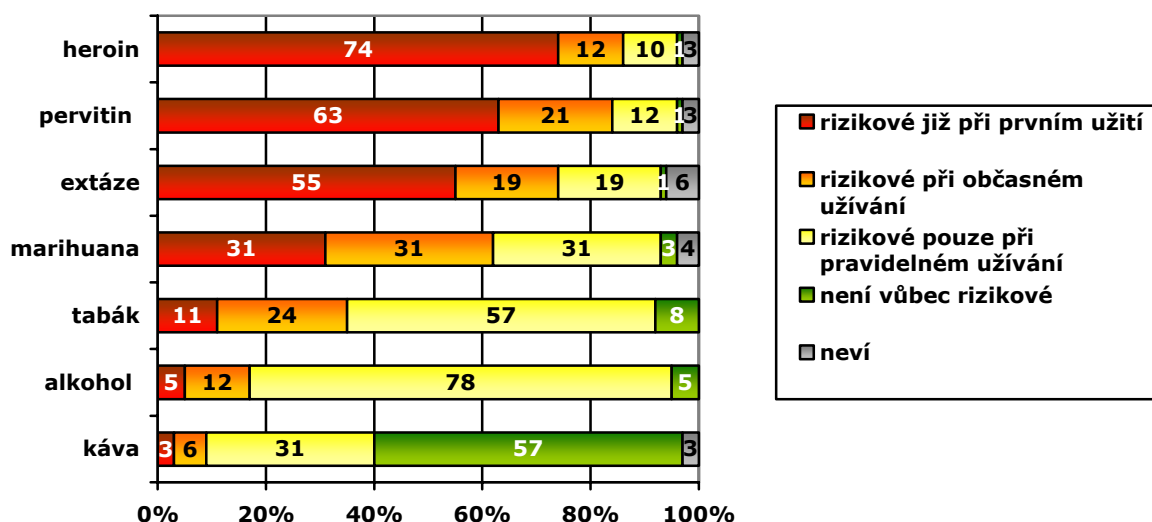
¹ Znění otázky: „Je podle Vás morálně přijatelná konzumace následujících látek? Pokud ano, za jakých okolností?“

K užívání jednotlivých látek jsou obecně tolerantnější muži. Největší rozdíl se týká alkoholu, kde považuje pravidelnou konzumaci za přijatelnou 23 % mužů a pouze 8 % žen.

Generační propast panuje ohledně pohledu na marihuanu, jejíž konzumaci považuje za zcela nepřijatelnou 69 % dotázaných starších 60 let. Ve věkové kategorii 45-59 let marihuanu zcela odmítá 55 % lidí. Na druhé straně se stejným způsobem vůči marihuaně vymezuje pouze 34 % oslovených ve věku 20-29 let a 24 % teenagerů z kategorie 15-19 let.

Vedle morální přijatelnosti konzumace byla osloveným rovněž položena otázka na zdravotní rizikovost jednotlivých látek²:

Graf 2: Zdravotní riziko spojené s užíváním vybraných látek

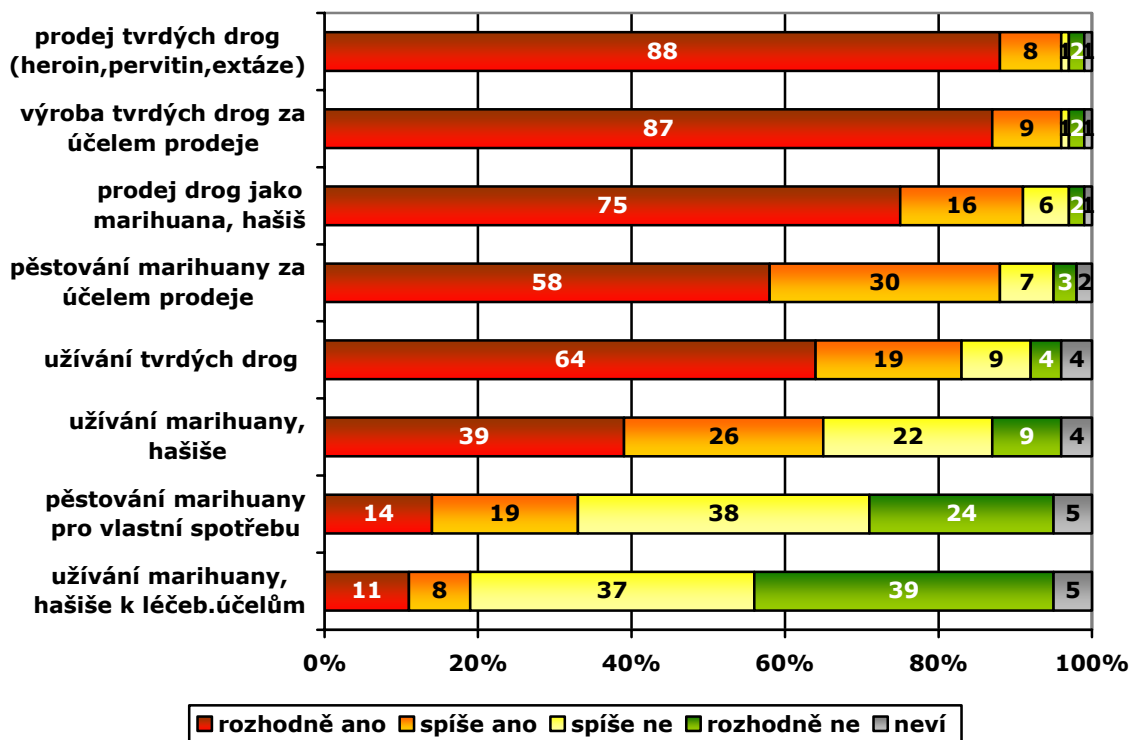

Hodnocení rizikovosti a morální přijatelnosti užívání vybraných látek je do značné míry propojeno. Látky, jimž je přisuzováno vyšší zdravotní riziko, mají obecně nižší společenskou akceptaci. Pořadí je tak identické s předchozí otázkou. Za nejnebezpečnější je považován heroin, kde již první užití považuje za rizikové 74 % dotázaných, následují pervitin (63 %) a extáze (55 %). Největší rozptýl odpovědí je v případě marihuany (31 %), nicméně i zde považuje většina dotázaných za rizikové první či alespoň občasné užívání. Určitá míra rizikovosti je připisována také tabáku a alkoholu, ovšem jako zdraví škodlivou hodnotí většina dotázaných až pravidelnou konzumaci. Oproti tomu u kávy se většina respondentů domnívá, že nemá zdraví škodlivé účinky.

² Znění otázky: „Za jakých okolností je podle Vašeho názoru užívání následujících látek zdravotně rizikové?“

Dále byla respondentům dána k posouzení otázka trestního postihu³:

Graf 3: Měly by být trestně stíhány vybrané druhy chování?

Nejkritičtěji se dotázaní staví k prodeji drog. S trestním postihem za prodej tzv. tvrdých drog souhlasí 96 % dotázaných („rozhodně + spíše ano“), v případě marihuany a hašiše pak 91 % oslovených. Stejně tak je silně odsuzována samotná produkce omamných látek. Výrobu tvrdých drog by sankcionovalo 96 % respondentů, u marihuany není podíl o mnoho nižší (88 %).

Navíc celá řada oslovených by nic nenamítala, pokud by byla postavena mimo zákon i samotná konzumace. Zejména u tvrdých drog je tento postoj velmi rozšířený (83 %), k užívání tzv. měkkých drog jsou lidé o něco shovívavější (65 %). Z nabídnutých možností tedy většina považuje za tolerovatelné pouze užívání konopí k léčebným účelům (76 % „spíše + rozhodně nestíhat“), případně pěstování marihuany pro vlastní spotřebu (62 %).

³ Znění otázky: „Měl by být trestnímu postihu vystaven člověk, který je přistižen při následujících činnostech? a) Pěstování marihuany za účelem dalšího prodeje, b) pěstování marihuany za účelem vlastní spotřeby, c) výroba drog, jako je např. heroin, pervitin, extáze za účelem dalšího prodeje, d) prodej drog, jako je marihuana, hašiš, e) prodej drog, jako je např. heroin, pervitin, extáze, f) užívání marihuany, hašiše, g) užívání marihuany, hašiše k léčebným účelům, h) užívání drog, jako je např. heroin, pervitin, extáze.“